

לקראת חג השבועות תשפ"ה, התעוררו כמה אנשים שאף שלבנות מזבח בעזרה עדיין אין הדבר למעשה מכל מקום להניף שתי הלחם ולקיים מצוות 'ממשבותיכם תביאו לחם תנופה' אפשר גם בעת הזאת ונתעוררו לקיום זה המצווה, לפני קיום המצווה שאלו הרבה חכמים ואף התייעצו איך לעשות את המצווה כתיקונה (למעשה כנראה כל אחד היה לו טענות אחרות למה לא לעשות ולקחו מכל אחד את היתריו), לאחר שבחג השבועות בפועל נכנסו והניפו בעזרה חשבתי לסכם כמה עניינים שהתעוררו בקשר לזה.

לפני שאני כותב את הדברים יס לציין שאף כשיס מחשבה טובה מ"מ יס להיזהר בכל דבר שיס בו איסור והיתר שלא לעשות מעשים ללא מחשבה מרובה, וכאן מדובר באיסור ששייך בטומאת מקדש שהזכירה עליו תורה על חומרתו, ודרשו חכמים (תוספתא שבוועות פרק א') היה ר"ס אומר קשה טומאת מקדש וקדשיו מכל עבירות שבתורה שכל עבירות שבתורה מתכפרות בשעיר אחת וטומאת מקדש וקדשיו מתכפרת בל"ב שעירין. כל עבירות שבתורה מתכפרות פעם אחת בשנה וטומאת מקדש וקדשיו מתכפרת בכל חדש וחדש שנאמר לכן חי אני נאום ה' אלהים אם לא יען את מקדשי טמאת וגו' קשין הן שקולין ותועבות שעשית וטומאת מקדש וקדשיו קשה מכולן, וכמה גדולים היו נדב ואזיהוא ובכניסה שלא כדן מיד מתו ואמרו בתו"כ 'ויקחו אין קיחה אלא שמחה נדב ואזיהוא מה תלמוד לומר בני אהרן שלא חלקו כבוד לאהרן, נדב ואזיהוא לא נטלו ענה ממשה, איש מחתתו איש מעלמו ילאו ולא נטלו ענה זה מזה' וממילא הקלוקל נעשה כשלא נתייעלו זה עם זה.

ואף שכאן היה התייעלות עם חכמים ושמעתי שיסבו ודנו ברוב העניינים בדירור הסוגיא והגיעו להכרעה זו, אבל נדמה שמחמת חיצת הקודש היה זריזות בהכרעה זו להקל, ונדמה שלכל דבר היה מי שהתיר, ויש הרגשה ששייך לדרכת חכמים (פסחים נב:) 'עמי צעלו יסאל ומקלו יגיד לו כל המיקל לו מגיד לו, מ"מ מחמת הזהירות הגדולה היה לריך להתזון בזה הרבה.

יש עוד עניינים שאפשר לדון בהם (כגון: כהני חזקה של זמנינו, אבל כיון שהנושא פחות התעורר בהקשר לזה לא כתבתי כאן בעניין, ועיין שו"ת חתם סופר שו"ת חתם סופר יו"ד רלו שכהני חזקה רק דרבנן ואינו מעכב ועיי' בחזון איש שביעית ה' יא' לגבי יחוס כהונה, ובהלכות פריה ורביה ב' ז' לא הכריע בזה, וכמו כן אם אין שתי הלחם האם יהיה אפשר להקריב מנחות כל השנה הבאה ויש עוד נידונים מעניינים בענין הקרבת שתי הלחם בזמן הזה).¹

חלק מהעניינים הכתובים כאן זה דברים תלויים בסברא וממילא קשה לדון לכאן או לכאן באלו הדברים רק בסברת האנשים ובדבר תלוי בסברא קשה להכריע שהוא תלוי הרבה בנטיית הל"ב, והל"ב יודע אם לעקל אם לעקלקלות ול"ע, ואכתוב כאן בעניין זה שעניין המקדש כאשה עגונה הזקוקה ליסועה ואף שם הדבר תלוי בחיובי כריתות של אשת איש, ונאמרים לפעמים סברות לאסור או להתיר בנטיית הל"ב ואף בזה הל"ב יודע אם לעקל או לעקלקלות, ויש המחפשים בכל דרך להתיר העבודה ויש המחפשים בכל דרך לאוסרה ויש ללכת בדרך האמצע ולכן בדברים שהם בלימוד הסוגיות שיס להוכיח לכאן או לכאן כתבתי הראיות לכאן או לכאן, אבל בדברים השייכים לנטיית הל"ב נשאיתי בל"ע להניח הדברים על שולחן הקורא להצין ולהשכיל בדברי התורה.

א. עשיה בפנים במשנה במנחות פרק יא'

נחלקו התנאים במקום עשיית שתי הלחם

והראה להרבה מראה מקומות בעניין ועל פיו ועוד מקורות הוספתי בהערות.

¹ אחר כתבי הרבה דברים מצאתי חידושים בספר הנקרא 'שתי הלחם בגלות' שדן בהרבה עניינים

אם צריך הכל בפנים או לא צריך כלל בעזרה ותנא קמא ס"ל לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים, ובגמ' שם (צה:): הקשו על מ"ד אפייתן בפנים וא"כ ס"ל שקדש בכלי אז איך סובר שאינו דוחה שבת ונשארו בקושיא, ותוס' שם (ד"ה אלא דרב אשי) נקטו דתברא מתניתין ומי ששנה זו לא שנה זו, וממילא כיון דקיי"ל שאין אפייתן דוחה שבת כסתם כמה משניות על כרחך דקיי"ל שאין דין אפיה בפנים, אבל הרמב"ם (תמידין ומוספין ח ז-ח) פסק כתנא קמא ומ"מ פסק שאין עשייתן דוחה שבת, ולכאורה דבריו סותרין את מסקנת הסוגיא וכמו שביארו התוספות ובפירוש המשניות נראה שסבר שאף שמסקנת הגמ' שזה קושיא קשה כברזל מ"מ זה הדין שיש לאפות בפנים, ושם בגמ' (צו.) נראה שהבינו שזה הדין הוא גמרא גמרי לה וללא מקור וממילא כך נראה שסבר הרמב"ם, ומ"מ אין ראיה אם להרמב"ם הוא לעיכובא או שאינו מעכב ובלחם משנה נראה שם שהוא לעיכובא וסבר שתנור מקדש קצת ורק אינו מקדש לגמרי להפסל בלינה, וחשבתו שאולי כששתי הלחם באין בפני עצמן יש דין אפיה בפנים ביום טוב כי צריך דבר שיקדש את הלחם שהרי אין שחיטת כבשים ולכן ההלכה לאפות בפנים בגלל מקרה שכזה אבל לא מצאתי מקור לחידוש זה, ועדיין יש לדון לדעת הרמב"ם אם זה לעיכובא, אבל אולי כשאין קידוש בתנור אז די בקדושת פה כי הרי אם לא נתקדש בתנור ודאי שלא מניפים חול אלא די בקדושת פה, ועיי' חזון איש מנחות (לב

יט) שבשתי הלחם הבאות בפני עצמם ההנפה מקדשתן קדושת הגוף.²

ב. האם להלכה שתי הלחם באים בפני עצמן?

במשנה במנחות פרק ד' נחלקו תנאים אם כבשים מעכבין את הלחם ור"ע סובר שאינו מעכב ולעומתו רבי שמעון בן עזאי ורבי שמעון בן ננס ס"ל שהוא שכבשים מעכבים את הלחם, וסתימת סוגיית התלמוד לגבי שתי הלחם הבאות בפני עצמן כדעת ר"ע, וכן פסק הרמב"ם (תו"מ ח טו) ועיין ליקוטי הלכות בזבח תודה שביאר שכיון שרשב"ן ורשב"ע נחלקו כל אחד מטעם אחר אינו נקרא רבים ולכן הלכה כר"ע, אבל הראב"ד בהשגות שם (כפי שהעתיק ממנו הכסף משנה ובליקוטי הלכות ועוד אחרונים) פסק להיפך, והאריכו בנו"כ על הרמב"ם לבאר את פסקו של הרמב"ם ושכך עיקר הסוגיא, אמנם להראב"ד לכאורה אין להביא שתי הלחם בפני עצמן, ובדפוס פרנקל הביאו שבכ"י השגת הראב"ד על חלק אחר ואינו חולק על הרמב"ם בזה וא"כ אין לחשוש לזה הדעה ו**שתי הלחם באים בפני עצמן**.

ג. אולי כהן לא לעיכובא? במשנה מנחות

פרק ג' לא יצק לא בלל לא פתת לא מלח לא הניף לא הגיש או שפתתן פתים מרובות ולא משחן כשרות' ושם בגמ' לגבי יציקה ומלח אמרו שאין הכוונה שלא מעכב אלא שכהן אינו לעיכובא ואפשר זר, ולגבי בלילה מבואר שזה בדווקא שאינו מעכב כלל, ויש לדון אם שאר המפורטים במשנה לפרש שהכוונה שאם לא עשה כשר והיינו מנחת העומר שלא הוגשה ולא הונפה אף שביטל עשה מ"מ הקרבן כשר

² אבל בקרן אורה (מו:): כתב להדיא כמו שכתבתי שכשאין כבשים אז תנור מקדשן.

וה"ה שתי הלחם שיש כבשים שמכשירין אותם אבל אם אין כבשים ולא הניף לא עשה שום עבודה או שאפשר לפרש שאין מצוות הכהן לעיכובא ולא שנה עליו הכתוב לעכב וממילא אם הניף זר וה"ה מחוסר בגדים עבודתו כשרה³. **וממילא הסעיפים הבאים (ד-ה, ח-ט, טו) זה רק בהנחה דבעינן כהן בכיהונו, שאם אין מעכב כהן או שגם אם צריך כהן אין בעיית מחוסר בגדים, אז אין צריך קידוש ידים ורגלים וגם אין צורך בבגדי כהונה.**

ד. **דין קידוש ידים ורגלים** צריך כלי שרת עם מים בשיעור כדי קידוש ד' כהנים (זבחים כא:), וכלי שרת חייב להיות מיני מתכות (עי' סוכה נ: ועוד), ויל"ע אם צריך דווקא ו' מיני מתכות המפורטים בפרשת מטות וממילא אם אלומיניום כשר, כמובן צריך להביא כלי ולקדשו בפה ואחרי קדושת הפה עבודתו מחנכתו (עי' בבלי יומא יב:), ושיעור המים לקדש ידיו ורגליו לא מבואר כמה צריך אבל יש לקדש ידיו

³ עיי' תוס' מגילה (כ: ד"ה לקמיצה שכתב שתנופה והגשה לא בעו כהן עיי"ש, ובתוספות בתחילת מנחות (ב.) כתב פשוט שהגשה ותנופה בעי כהונה, ובספר טהרת הקודש (מנחות ב.) הביא מפסוקים מפורשים שנאמר בהם כהן, וכן העיר בגליון הש"ס במגילה שם מתוס' קידושין (לו.) שהגשה בעי כהונה אבל שם בתוספות נראה שתנופה לא בעי כהן, ובתוספות מנחות (ט.) גם ביאר שהדין מקמיצה ואילך מצוות כהונה איתא שתנופה ודאי צריך כהן עיי"ש, וע"ע ר"ע איגר על המשנה מגילה מפסוק לגבי הגשה, ובספר טהרת הקדש (יח:) בהגהה שכוונת התוס' שלא צריך בגדי כהונה, ובתוך דבריו עצמם (לא בהגהה) נראה דס"ל דבעינן כהן לכתחילה אבל אינו מעכב, ויש לעיין כל זה, וגם אולי יש לחלק בין תנופה שזה העבודה היחידה לתנופה שהיא חלק מכל עבודת המנחה.

⁴ לאחר המעשה התעוררו כמה ספיקות נוספים בעניין האבנט, נתברר שהוא לא היה עשוי כרש"י

עד הפרק ולפי מנהגינו שנוטלים ידים על כל כף היד לכאורה יש לקדש עד המרפק אבל מדינא די עד כף היד (עי' ס' קסא טור ובית יוסף שם), ובירושלמי יבמות (יב א) 'ביד עד הפרק וברגל עד הסובך' ועיי' תוס' מנחות (לז. ד"ה קיבורת) שביאור דברי הירושלמי עד סוף כף הרגל וממילא ה"ה ביד, וכן נמצא בביאור הגר"א בתוספתא ידים (ב' א'), וברמב"ם (ביאת מקדש פרק ה') לא ביאר גבול הרחיצה.

ה. **בגדי כהונה** משל ציבור ועבודתן מחנכתן לכהן ללבשן קודם, לכן ויש לעיין ממתי מותר ללבוש את האבנט שהרי הוא כלאים ואסור ללבוש כלאים בחוץ ועיי' רמב"ם (פרק ח' מכלי המקדש הל' יא'), אבל נראה שכל צורך עבודה מותר [ועיי' בבלי יומא (סט.) על שמעון הצדק לגבי נתנו ליהנות בהן ושם לבש גם כלאים ואינו ראייה גמורה כי היה צורך השעה] ולכן מותר ללבוש האבנט בחוץ קודם הכניסה לעזרה⁴.

שכולו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר אלא היה עשוי כדעת הרמב"ם (כך נראה בלשונו פרק ח' מכלי המקדש ה"א) שהוא אבנט של פשתן עם רקימות ציורים של תכלת וארגמן ותולעת שני (ובאמת אפשר לדחות שהרמב"ם כתב שכל מקום שכתוב שש משזר היינו חוטו כפול ששה והכוונה לאבנט ולמכנסים שכתוב שש משזר ואבנט לבד רקום בצמר היינו שחוטיו כוללים גם צמר כשאר בגדים), ומלבד זאת התכלת של הרקמה היה דהוי מאד מכיון שזה היה אבנט ישן, (אמנם בקצת מקומות היה תכלת יותר חזק וגם בערב החג רקמו עליו חוט של תכלת חדש), והכל לפי מאי דקיי"ל כרבי שאבנט הוא שעטנז, אחרי כתבי הדברים ראיתי שהרב ברנד שליט"א כתב מאמר על עניין האבנט והאריך לטעון נגד שיטת מכון המקדש שעשו האבנט כולו פשתן עם רקמה של תכלת וארגמן ותולעת שני, ובתוך הדברים הוכיח ששיעור לב' אמה שאמור בירושלמי (יומא ז' ג'), שיה"ש רבה פרשה ד') אינו לעיכובא מחשבון של

ו. **ריצוי ציץ** בסוגיית פסחים (עז: והלאה, וע"ע יומא ז: וסנהדרין יב:) יש משמעות שלמאן דאמר טומאה דחוייה בציבור בעינן ריצוי ציץ, ולכאורה הרמב"ם מזכה שטרא לבי תרי שם בסוגיא ופסק שרק בעודה על מצחו מרצה וטומאה דחוייה בציבור ויל"ע בדעתו אם ציץ לעיכובא, והנראה לענ"ד שציץ הוא רק לכתחילה כדי להקל מן האיסור כיון שטומאה דחוייה בציבור בעינן הקל הקל תחילה אבל גם באין ציץ אינו מעכב ולכן אין צורך בציץ, והמעייין שם בסוגיא יתכן שהריצוי ציץ הוא רק להכשיר הקרבן שנקרא יש לו שיריים לאכילה אבל לא מצד ההקרבה בטומאה [ואם נאמר ששתי הלחם הבאות בפני עצמן נועדו לשריפה לכתחילה אז יתכן שלא צריך כאן ראוי לאכילה אמנם מסקנת הסוגיא שזה רק דרבנן וממילא בעינן ראוי לאכילה ואם אין ציץ אז לא נקרא ראוי לאכילה], ואם

משקל ה' סלעים, אבל כל זה לשיטת רש"י שכל החוטים הם מצמר אבל לפי הדיוק שדייקו מהרמב"ם כבר אינו ראיה כי משקל ה' סלעים צמר הוא רק לרקמה שעושים על האבנט ויל"ע בזה, מ"מ צריך ראיה לפסול כשאנו בשיעור הארוך המדובר, ונראה שלשיטת רש"י א"א לומר שהאבנט כ"כ ארוך כי אז יהיה לו משקל גדול ואינו יכול לעבוד עמו וצ"ע, ויותר נראה שהתוספות בערכין העתיק מהמדרש שהיה מקיף את הכהן ב' פעמים כנגד הלב, וא"כ י"ל שזה הגירסא הנכונה בירושלמי וזה לשון הירושלמי 'ואית דבעי מימר על העוקמנים א"ר לוי ל"ב אמה היה בו והיה מעקמו לכאן ולכאן' ואולי הגרסא הנכונה 'ואית דבעי מימר על העוקמנים א"ר לוי ב' היקפים היה בו והיה מעקמו [כנגד הלב] לכאן ולכאן' ככה שהזכיר גם 'לב' וגם הוא רק ב' אמה ולכן נאמר עוקמו לכאן ולכאן, ובשיה"ש רבה צ"ל לפ"ז שנשתבש הלשון יותר שהרי פתחו את הר"ת ל"ב אמה לשלשים ושתים וצ"ע, מ"מ אם אינו מעכב האורך רק ב' סיבובים סביב הכהן אז יכול

יש ציץ תלוי בסיכתא (אולי צריך שהציץ יהיה בעזרה?) לכאורה מועיל אבל נראה דבעינן ראוי למצח ואם אין כהן גדול אין הדבר ראוי לשום מצח וצ"ע⁵, ומ"מ בליקוטי הלכות ביומא (זבח תודה על דף ז') נראה גם שנקט לדינא שאינו לעיכובא. ז. **מהו גדר קרבן ציבור?** איך אחד יכול להקריב בשם הציבור כשאין הציבור מסכים אבל נראה בזה שהציבור מעוניין בזה ואם היה כשר כולם שמחים לכן נראה ששייך ליזכות להם, ובשאלה זו אין לי מקורות וכלים לדמות מילתא למילתא וזה תלוי הרבה בסברא וצ"ע (ובספר כלי חמדה פרשת שמיני אות ג' ביאר דברי הרב מאוטנא בהסכמתו לספר דרישת ציון שעד שלא יהיה לבב שלם וכולם ירצו הקרבנות א"א להקריב רק קרבן פסח שהוא קרבן יחיד, ולדבריו צ"ע לפי כל העניין שם למה כהנים אסורים לשתות יין כל השנה שיהיו אסורים רק בערב פסח,

לעשותו עם תכלת כדעת רש"י ויהיה כשר גם להרמב"ם ולא יצטרך לעשות אחרת מפשטות סוגיית התלמוד (יומא עא:–עב.) שהאבנט חוטו כפול כד' [אמנם לא נאמר שם להדיא אבנט בסוגיא ואולי לכן הרמב"ם השמיטו לגבי אבנט וצ"ע].

⁵ תוספות ביומא (ז: ד"ה מכלל) כתב סברא זו בפשיטות שכשאי אפשר ציץ אינו מעכב וביאר שם הסוגיא שצריך ריצוי ציץ היינו בנטמאת בידו שלא מביא אחרת עיי"ש, (ובתוס' פסחים עז. ד"ה דלא נשאר בקושיא ולא תירץ מה שכתב ביומא), ובתוספות מנחות (טו. ד"ה והכא) חזר על סברא זו שכאין אפשרות בריצוי ציץ די בלא ציץ ואף שלהרמב"ם חייבים לומר כן מהטעם שלמעלה מ"מ לשיטתו אין קושית התוספות שהרי הוא סובר (ביאת מקדש ד ז) שאף בטומאת הגוף הציץ מרצה בטומאה דחוייה ומהר"י קורקוס כתב את הסברא שכתבתי למעלה שהציץ הוא להוריד חומר האיסור ואף בלי ציץ אינו מעכב.

ועוד שהרי היתר דחית טומאה של קרבן פסח כיון שהוא בא בכינופיא כקרבן ציבור ואם אין ציבור איך יקריבו היחידים, וע"כ שבאמת אין העניין לעיכובא וגם עם ישראל במתחילת ימי בית שני הקריבו והיו מיעוט מהעם וכל העניין צ"ע, מלבד זאת יש כאן בעיה שאם הציבור לא רוצה א"א להקריב בשבילו וזה תלוי בסוגיית הני כהני שלוחי דידן ניהו או שלוחי דרחמנא והוא ספק בגמ' נדרים (לה:), ובסוגיית קידושין (כג:), הכריעו דהני כהני שלוחי דרחמנא ניהו, וכן פסק הרמב"ם (נדרים ו ה), ובתוס' בקידושין רצו לחדש שאפשר לעבוד גם בלא שליחות הבעלים ובזה אין תלוי בספק כלל עיי"ש, אמנם יש שאלה בדין מסירה לציבור שאמרו בר"ה (ז:). שאפשר למסור לציבור יפה וזה תחליף לתרומת שקלים עיי"ש, ומה שבבבא מציעא (קיח.) תלו את זה במחלוקת רבי יוסי ורבנן היינו שלכתחילה משלמין לשומרי ספיחין כדי שלא יצטרכו לזה שמא לא ימסרו יפה אבל אם מסרו יפה אין בכך חשש, אמנם הרבה טענו שמה מועיל למסור לציבור שלא אמר שהוא רוצה לזכות בזה, ובזה העיר לי חכם אחד שאין בזה חשש שהרי מסירה לציבור היינו בשביל להתכפר בו (עיי' תמורה י. לגבי מתכפר עושה תמורה) וממילא אין בזה עניין שמקנה לציבור והם מקנים לשמים ועדיין צ"ע.

ח. **לבישת המצנפת** אם פאות הראש הוי חציצה, בגמ' זבחים (יט.) 'הכניס ידו לתוך חיקו מהו גופו מי חייץ או לא נימא מהו שתחוץ נימא ודאי חייצא אלא נימא מדולדלת מהו בעי מר בר רב אשי יצא שער בלבד מהו שער כגופו דמי או לאו כגופו דמיא, ועל פי גמ' זו יש לדון במי שסידר פאותיו תחת המצנפת האם זה

חציצה לבגד או שאינו חוצץ ואולי יותר קל כי דרך לבישה בכך וצ"ע, ומ"מ יש לומר שכיון שבקרוע בגדים פסק הרמב"ם (ביאת מקדש א יד) שאף שהוא במיתה מ"מ עבודתו כשירה (וראה בסעיף הבא לגבי פרוע ראש) לכאורה אם השערות חוצצות רק בקצת מן הבגד הוא יותר קל וצ"ע.

ט. **כהן פרוע ראש** אם מחלל עבודה ודין פאות הראש, בגמ' סנהדרין (כב:) ותענית (יז:) הביאו שפרועי ראש אסורים בעבודה וענשן מיתה בידי שמים, ונשארו שם בקושיא על מ"ד שלא מחלי עבודה ויש לדון שם גירסאות התלמוד אם מסקנת הגמ' שפרועי ראש מחלי עבודה או לא מחלי עבודה והרמב"ם (ביאת מקדש א יד) פסק שאינם מחללים העבודה, ויש לדון בשער מסודר שהוא ארוך יותר משל ל' יום האם יש בו איסור פרוע ראש וכן יש לדון בפאות הראש האם מותר להשאיר אותם או שיש לגלחם כפי דין התורה היינו שער קצר אבל לא מסולסל ואולי אם דרך כל האנשים לגדל ככה אינו נקרא פרוע ראש וצ"ע (ועיי' רמב"ם פ"א מביאת מקדש הלכה יז' לגבי פרוע ראש שלא דרך ניוול), אמנם אף שיש חיוב מיתה בידי שמים על עבודה פרוע ראש מכל מקום בתנופה אין בזה מיתה כמבואר במשנה בזבחים פרק יד' לגבי הנפה שאין חייבין עליו משום זרות ומשום טומאה ומשום מחוסר בגדים ומשום שלא רחוצ ידים ורגלים, וממילא כיון שפרוע ראש אינו מחלל עבודה א"כ לכאורה אין בזה חיסרון, ואם נכנס לפניו מבין האולם ולמזבח יש בזה איסור כניסה (עיי' משנה כלים סוף פרק א' ורמב"ם ביאת מקדש א' טו) אבל אינו מחלל עבודתו.

י. **דין לחם שנפרס** האם לחם שנפרס והוא כבעל מום (מנחות ט:), מאיזה גודל זה כבר נקרא פסול והאם לדמות לסוגיית שלם של עירובין (פא.) ששם זה דין דרבנן של גנאי וכן לא ברור גדרו, ומה שהיה למעשה הבנתי שבתחילת התנופה ודאי היה הלחם שלם ואחר כך הגוים מסביב לקחו איזה חלק מאחד הלחמים.

יא. **שיעור הלחם** הכינו אותו מעשרון, וכיון שעשרון יש ויכוח היום בגדלו יש לדון כמה השעור הנכון להכין את הלחם, ובגמ' מנחות (עו:) 'תנו רבנן כל המנחות שריבה במדת עשרונן או שמיעט במדת עשרון פסולות', וברמב"ם (פרק יב' מפסולי המוקדשין ה"א) שתי הלחם ולחם הפנים ועומר התנופה שהוסיף במדתן או חסר כל שהוא פסולות, ולהדיא במשנה בתחילת פרק ה' במנחות שחסר או יתר בשתי הלחם פסול.⁶

יב. **טומאת הלחם** עוד העירו על הכנת הלחם שנטמא במגע וזה דחו שכיון שטמא מת כשר ה"ה טומאת מגע וכן נראה לגבי היסט זב שאינו פוסל (ויש לדון בירוש' פסחים ז' ז' שמגע זב כזב ושם נראה שזה רק שיטת דרומאי ואינו להלכה).

יג. **אם צריך מזבח** עוד העירו שאולי שיש דין מזבח מצד שבלי זה אינו לפני ה' וצריך

להניף לפני ה' אולי אם אין מזבח אינו נקרא לפני ה', ויש לדון בראיות שדנו בשיטת הביכורי יעקב אליבא דהרמב"ם בלולב כל שבעה בזמן הזה בירושלים אבל שם הירושלמי השווה לשלמים אבל בשאר מקומות יש לדון אם נקרא לפני ה', ובעניין מעשר שני שאמרו שבעין מזבח למדו מהיקש לבכור (עיי' מכות יט:.) ולא מזה שכתוב לפני ה' וממילא לכאורה יש להוכיח⁷ שנקרא לפני ה' גם בלי מזבח וצ"ע, ויש לדון בעניין פתיחת דלתות היכל. יד. ועוד טענה דבעינן ראוי לכבשים ומה שכבשי עצרת לא מעכב היינו רק ביש מזבח ובעינן ראוי למזבח אבל אם אין מזבח הרי זה כדין כל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו, וכמובן שאם לא צריך מזבח אין בעיה מצד קודם לתמיד של שחר, ובטורי אבן (מנחות סא.) כתב להדיא שהטעם שתנופה במזרח הוא מכיון שלא צריך מזבח וממילא אפילו במזרח נקרא לפני ה' בשונה מהגשה עיי"ש, וא"כ לדבריו יש ראייה מהסוגיא שלא צריך מזבח לתנופה ונקרא לפני ה', ובסוכה (מא.) וראש השנה (ל.) שאמרו שם מהרה יבנה המקדש ומשמע שלעומר בעינן מקדש אבל אנו מוכרח שם שמדובר על מזבח וזה העניין שם וגם מזבח אין לבנותו

שהרי ודאי אין שורפין על המזבח אלא העיקר שמניפים במקום העזרה ששם הוא המזבח וזה נקרא שעולה למזבח, ורעיון זה נראה בתלמוד בבלי מנחות (נח.) שנקרא שאור קרב למזבח אף שאינו עולה עיי"ש, במועדים וזמנים (ס' רכט) חידש שיש דין מזבח שהוקש לביכורים עיי"ש, וברמ"א (בהג"ה או"ח ס' תצד) כתב בעניין מנהג מאכלי חלב 'וצריכין להביא עמהם ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים' ונראה שיש קשר בין מזבח לשתי הלחם וצ"ע.

⁶ וע"ע בחזון איש (מנחות כא,ג), ויש שרצו להוכיח ממנחות (יא.) שרק בהפריש לה כפול נפסל וכן נראה דעת הרמב"ם (יא ט) 'ריבה שמנה ולבונתה עד שני לוגין לכל עשרון, ושני קומצין לבונה לכל מנחה כשירה, שני לוגין או שני קומצין או יתר על זה פסולה' ואינו מוכרח שיש לחלק בין שמן ללבונה לבין עשרון שהוא שיעור המפורש בתורה.

⁷ ובזוהר (תצוה קפג:) 'ועל דא מקרבין חמץ לאתוקדא על מדבחא, ומקרבין תרין נהמין אחרנין כחדא, וחמץ אתוקדא בנורא דמדבחא' ויש שרצו להוכיח מזה שצריך מזבח, ואינו ראייה

בלילה או ביום טוב ובעומר צריך מזבח להקטרת הקומץ, ושמעתי להוכיח מדעת רבי שמעון בן ננס שבמדבר קרבו כבשים בלא לחם וע"כ אין בעיה של ראוי לבילה, ובשאגת אריה (סי' לז) דן במי שאין לו זרוע אם פטור מתפילין של ראש והוכיח שם שחייב מכהנים שלובשים רק של ראש ואין ראויים לשל יד עיי"ש, וממילא נראה שסברא זו כבר הקדימו השאגת אריה אבל מסקנתו לחייב, אבל אינו ראה לשתיה הלחם שאולי שתי הלחם וכבשים הם מצווה אחת ולא שתי מצוות (עיי' מנחות מד.) אבל הראיה מבן ננס נראה שזה עוד ראה שאינם מעכבין.

טו. עוד העירו שאולי אם לא הקריבו עומר א"א להביא שתי הלחם, ואולי יש קצת ראה מסוגיית מנחות סח: לגבי שתי הלחם אם מתירין שלא כסדרן ושם זה איבעיא אחרת אבל אולי אפשר להוכיח משם קצת, ומ"מ יותר נראה שאינו מעכב מלשון הסוגיות וצ"ע.

טז. **חינוך הכהן:** בירושלמי יומא א' א' עשירית האיפה מעכב במילואים, ומבואר שם בסוגיא שרק סמיכה ושיירי הדם אינם מעכבים לדורות ומשמע שעשירית האיפה מעכבין לדורות, וזה ראה לגירסת הגר"א בירוש' שקלים (ז' ג') שאם לא הקריב עבודתו פסולה [בתוספתא שלנו חגיגה וסנהדרין איתא עבודתן כשירה וכן הגירסא בסוף שקלים, ובתו"כ שלנו הגירסא (צו פרשתא ג) עבודתו פסולה], ועיי"ש בבבלי בעניין (ה:) שמשמע שעשירית האיפה מעכב במילואים וממנו נלמד לדורות, ויל"ע עוד בזה, ובהגהות

הגר"א בירוש' שקלים ובמשנת אליהו כבר האריכו בזה ומסקנתו דהיכא דלא אפשר כגון ביה"כ אינו לעיכובא כדמוכח ביומא וא"כ ה"ה בטומאה כמו היום וא"כ אינו לעיכובא, ויש לעיין אם שייך עבודתו מחנכתו בעבודת התנופה שאף אם צריך כהן אולי צריך שיעשה עבודה חשובה קודם לכן⁸.

יז. **שיעור הכניסה בטומאה ואם יש כרת**

לנכנס לעבודה שלא זכה לעשותה בגמ' בפסחים (צה:) רבי אליעזר אומר יכול דחקו זבין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה יכול יהו חייבין תלמוד לומר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש בזמן שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין אין טמאי מתים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין, בעי רב יוסף דחקו טמאי מתים ונכנסו להיכל בפסח הבא בטומאה מהו מדאישתרי טומאת עזרה אישתרי נמי טומאת היכל או דילמא מאי דאישתרי אישתרי מאי דלא אישתרי לא אישתרי אמר רבא אמר קרא וישלחו מן המחנה אפילו מקצת מחנה איכא דאמרי אמר רבא אמר קרא וישלחו מן המחנה אל מחוץ למחנה תשלחם כל היכא דקרינן ביה אל מחוץ למחנה תשלחם קרינן ביה וישלחו מן המחנה, מלשון הסוגיא נראה שכשיש דיחוי טומאה אין דין שילוח מחנות לטמאי מתים כלל כי בלא זה א"א להגדיר המציאות שאין טמאי מתים משתלחים וכן אם נכנסו להיכל היה להם לעבור מצד שהיה בטומאה שלא לצורך ולכן ברור שאף מותר להשתחוות, אלא על

הרמב"ם (כלי המקדש ה טז) וכן פסק ביראים (תמז) ובסמ"ג (עשין קפו), וכיון שגם להגר"א באי אפשר אינו מעכב אז באי אפשר ודאי שאין בזה חשש כלל.

⁸ כתב לי הרב עזריה אריאל שבבדיקת כה"י מוכח שהגירסא עבודתו כשירה היא יותר עיקרית, ומה שבירושלמי נראה שפסלו היינו לכתחילה אבל לא לעכב, וגם בבבלי נראה שכך יש לבאר, וכך פסק

כרחך שבשעה שאין טמאי מתים משתלחים היינו לגמרי ולכן כל הנכנס לעשות עבודה אף אם לא זכה לעשותה אין הדבר מוגדר ככניסה בשוגג אלא ככניסה לצורך עבודה וממילא אין בזה כרת כלל, ועיי' רמב"ם (פ"ב משגגות) לגבי טעה בדבר מצווה ויש לעיין בזה אם נקרא היה לו לשאול שהרי שאל לרבו והתיר לו את המעשה ואם כן לכאורה הוא פטור מחטאת מדין טעה בדבר מצווה אף שבסוף לא עשה מצווה.

יח. שריפה בפנים שרפו אותו חוץ לעזרה כדין קדש שנטמא באב הטומאה שאם הוא בחוץ ישרף בחוץ לכולי עלמא ואפילו אם הוא בפנים יש לשרפו בחוץ לבית הלל, והרמב"ם פסולי המוקדשין (יט ו) פסק כר"ע שאם נטמא בפנים ישרף בפנים ולכאורה בשתי הלחם שבאים טמאים אין צריך תעובר צורתן רק בפועל א"א לשרפן ביום טוב שאין שורפין קדשים ביום טוב ולא בלילה ולכן ישרף למחר, רק אחר שנשרף חשבתי שאולי יש דין לשרוף בירושלים או שקדשי קדשים כשהם לא בעזרה זה לא משנה (אולי קשור לסוגיא במכות יז: שהאוכל קדשי קדשים חוץ לירושלים עובר בשני לאוין וממילא יש בהם מעלה גם של ירושלים וצ"ע).

יט. בעניין תבואת חו"ל בתוספות מנחות מח: ד"ה קרבו ביאר שלדעת ר"ע כי תבואו לאו דווקא והקריבו שתי הלחם ואף מנחת העומר במדבר עיי"ש ולפי זה לר"ע שעל פיו נפסק שמקריבין לחם בלא כבשים אז כשר תבואת חו"ל, ואף שבסוגיא שם אינו מוכרח מ"מ תוס' כך למדו בדעת ר"ע, אבל בהמשך המסכת נראה שאין כזו דעה ואמרו שם (פד.) שלרבי יוסי ברבי יהודה עומר כשר מחו"ל דס"ל שלא הקריבו מנחת העומר עד שהגיעו לארץ עיי"ש ולא

הביאו את דעת ר"ע הזו, והרמב"ם (תמידין ומוספין ח ב) פסק שמן הישן כשר ומחו"ל פסול ובראב"ד שם השיג עליו וכתב הלכה זו בהפך, ונראה שאין הפירוש דס"ל שכשר מחו"ל שהרי לא השיג על הרמב"ם (ז ה) לגבי עומר, אלא שכוונתו שגם מן הישן פסול וצ"ע.

כ. חציצה: העירו שתי הערות בדין חציצה: א. שרגלי הכהן לא היו נקיות לגמרי שהרי הלך יחף בהר הבית קודם לכן וממילא יש לדון אם אינו חוצץ בינו לקרקע, ב. שעל הקרקע היה מרצפות ואולי זה חציצה, ונראה שהמעין בסוגיא בזבחים כד. שאפילו אם רגל שלימה חוצץ בינו לקרקע אם יכול לעמוד בלי החציצה אינו חוצץ לא נראה שהאבק יותר חמור, ושם לגבי נעקרה האבן נראה שאין דין לעמוד דווקא על אבנים שנתקדשו ולכן אין בזה חשש.

סוף דבר: נראה לי שאף שרוב הפקפוקים שנכתבו אינם צעיה, מ"מ חלק מהצעיות לא נפתרו, ומכל מקום זכינו שניין שתי הלחם מזדנן כי מדרשא מה שזכר אלפי שנים לא היה כתיקונו ועתה יושבים כל ישראל ודנים בהלכה הללו פוסלין והללו מכשירין ומנייהו תזכרר הלכתא ונצוא לפני ה' זמנחה, ויקויים מקרא שכתוב והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' וישומו כל ישראל מכל הגלויות לעמוד לפני ה' והסתחוו לה' זהר הקודש בירושלים.